

Vallo Järvi - muusikutedünastia alusepanija

Vallo Järvi, 1970 (Foto: Arnold Moskaliik/ERR)

Priit Kuusk

5.01.2014 10:00

Rubriik: Muusika

Estonia teatri teeneka dirigendi Vallo Järvi sünnist möödus loetud päevade eest üheksa aastakümnet

28. detsembril 90 aastat tagasi sündis Tallinnas kogu oma elutöö Estonia teatris teinud dirigent ja muusikajuht Vallo Järvi (1923 – 1994), Järvide muusikutedünastia alusepanija. Tema tegevus oli Estoniaga seotud ligi 45 aastat ooperi-, opereti- ja muusikali-, eriti aga silmapaistva balletidirigendina.

Vallo Järvi mõlemad vanemad olid juuksurid, neil oli Tallinnas Tõnismäel oma juuksuritöökoda. Muusikalembeses peres hakkas ka esimene poeg vanemate eeskujul varakult pillidega tutvust tegema, mängis kooliorkestrites mitmeid pille, reaalkooli päevil viis sealses džässbändis „R“ kaasalöömine trummidel teda tõsisema huvi juurde džässmuusika vastu.

Vallo Järvist sai kuulsate Kuldse Seitsme ja Rütmitute koosseisus parim džässikitarrist Eestis. Selle kõrval mängis ta kaasa löökpillidel alates 1942. aastast meie raadio sümfooniaorkestris. 13 aastat vanema venna eeskujul tegi kõike sedasama pärast ka pere noorem poeg Neeme Järvi, kes mängis juba oma venna Vallo taktikepi all ning võis tema toetusel ka ise esimest korda orkestri ette astuda.

Vallo Järvist sai õpingute järel Tallinna konservatooriumis 1946-1951 kutseline dirigent, aga juba 1949. aastal kutsuti ta Estonia teatrisse koosseisuliseks, ta oli kuni 1963. aastani meie sõjajärgse esindusteatri ainus ja esimene professionaalne dirigent. Imetlusväärset tuli andekas konservatooriumi IV kursuse tudeng toime kõigi uuslavastustega, mida tal ooperi-, opereti- ja balletirepertuaaris juhatama tuli hakata, alustades menukalt Juri Miljutini operetiga „Rahutu õnn“ ja Bedřich Smetana ooperiga „Müüdnud mõrsja“. Lisaks pingelisele teatritööle tegutses Järvi 15 aastat (kuni 1979) ka konservatooriumi õppejõuna, juhatas veerandsada sümfoonilist kava ERSO ees, salvestas rohkesti muusikat Eesti Raadios nii ERSO, raadio estraadiorkestri kui teatri orkestri ja solistidega.

Erakordselt mahukas ja viljakas oli Vallo Järvi töö, mis oli seotud Estonia teatriga. Ta dirigeeris kokku tuhandeid etendusi teatri „orkestriaugus“ enam kui sajast erinevast lavastusest, olles enamiku neist muusikajuhina välja toonud. Juba esimene, „Rahutu õnn“ üksi püsis repertuaaris kümme aastat. Nende lavastuste hulgas on pikk rida ka eesti heliloojate algupäraneid nii ooperi-, opereti- kui balletižanris. Mitmed lavateosed tulid tema käe all publiku ette aastakümnete jooksul korduvalt uutes lavastustes. Kõige arvukamalt, enam kui 60, tõi Vallo Järvi välja balletiuuslavastusi, olles sageli ka meie balletikooli diplomietenduste või kevadkontsertide muusikajuht. Mõnedki koolietendustest jäid teatri repertuaari kauemaks. Vallo Järvi oli väga kõrgelt hinnatud meie kõigi silmapaistvamate balletisolistide poolt eelkõige oma hea rütmitunnetuse ja stabiilse juhatamismaneeriga. Tema teatridirigenditee lõppes Pjotr Tšaikovski „Luikede järve“ etendustega 1994. aasta juunis.

Vallo Järvi on pannud aluse tervele plejaadile Järvidele-muusikutele. Tänu temale sai ka nooremast vennast Neeme Järvist maailmadirigent koos oma muusikutest lastega. Vallo Järvi enda kõik üheksa lapselast, poegade, vioolamängija Andrus Järvi ja tšellist Teet Järvi ning baleriinist tütre Lemme Järvi-Saarma lapsed on õppinud muusikat, saanud kutselisteks muusikuteks või jäänud muusikale lähedale.

Vallo Järvi oli meie rahvusteatri kandvamaid muusikajõude oma erandlikult järjekindla ning andunud tööga teatri kogu ajaloos. Kirjastus Tänapäev ilmutab peatselt esmakordse koguteose „Dirigeerib maestro Vallo Järvi. Kroonika- ja mälestusteraamat teenekast eesti dirigendist“, mille autoriks on muusikateadlane ja -ajakirjanik Priit Kuusk.

Neeme Järvi suhtub raamatu väljaandmisse suure poolehoiu ja toetusega, sest see on tema sõnul "raamat tema vanemast vennast ja kunstnikust, kes oli sõjajärgse Estonia esimene professionaalne ja kauaaegne dirigent ning tegi oma pika elutöö ausalt, pühendades end muusikale ja Estonia teatrile."

Toimetas

Tõnu Pedaru

kultuur.err.ee / muusika